

Опрезна брзина

У трци са временом реформа правосуђа хвата корак тако што њени протагонисти сарађују са европским институцијама како би избегли грешке и замке прошлости

СЛОБОДАН ИКОНИЋ

Реформа правосуђа нашла се на мети критике у сваком досадашњем извештају о напретку Србије које је објавила ЕУ. Експерти ЕУ тренутно састављају нови извештај који ће бити објављен 16. априла, у којем се процењује напредак Србије ка могућем чланству. На основу тог извештаја Савет Европе ће 28. јуна донети одлуку о томе да ли ће Србији доделити датум за почетак преговора о приступању.

Иако је Министарство правде јесенас кренуло са силовитим и амбициозним захватима, биће да је преценило своје снаге и могућности. Само до краја 2012. године било је предвиђено усвајање измена и допуна: Закона о организацији судова, Закона о судијама, Закона о јавном тужилаштву, Закона о извршењу и обезбеђењу, Закона о подручјима и седиштима судова и јавних тужилаштава, Закона о парничном поступку, Закона о кривичном поступку, Кривичног законика и Закона о ванпарничном поступку.

Од свих њих, усвојене су само измене и допуне Кривичног законика. Закон о организацији судова и Закон о јавним тужилаштвима допуњени су

само по једним чланом који се односе на судије и тужиоце изабране на период од три године. Сви остали крчкају се или као нацрти или као радне верзије. Чак ни најважније решење, о којем је нови министар са посебном пажњом говорио – измене Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава, којим је требало отклонити један од тешких промашаја тзв. реформе правосуђа – којом је без оправдања редукован укупан број основних судова на 34 – није још допрено до скупштинске процедуре.

КОРАЦИ Из Министарства правде поручују да започете промене у правосуђу захтевају време и да из тог разлога није било дубоких резова који би накратко дали резултате. Министарство се определило за више корака, а међу првим су биле измене и допуне Закона о судијама и Закона о тужиоцима, како први пут изабране судије и тужиоци не би остали без посла. Пропуст је и што још увек нису изабрани председници судова, сви су у в.д. стању, иако је то требало урадити још крајем 2010. године. С обзиром на то да је област правосуђа била на листи приоритета нове владе, седам месеци после њеног формирања видни су неки помаци,

Европска комисија у примедбама на радну верзију Националне стратегије реформе правосуђа тражи од Владе да одстрани недостојне судије и тужиоце

али још увек далеко од очекивања и домаће јавности и Европе која све помно прати.

Већ има назнака да Европска комисија у својим примедбама на тек направљену радну верзију Националне стратегије реформе правосуђа тражи од Владе да из правосуђа одстрани недостојне судије и тужиоце. Из ЕК упозоравају да ни после одлуке Уставног суда Србије да је разрешење око 837 судија и око 100 тужилаца у време претходне владе било неуставно и незаконито и да је повређена процедура разрешења, да рад оних који су својевремено били удаљени из правосуђа због неажурности, лошег

и несавесног рада, није преиспитан, односно до данас нису проверени наводи одлука Високог савета судства и Државног већа тужилаца да су лоше радили свој посао.

Проблематично је што је Уставни суд без улажења у разлоге због којих су поједине судије и тужиоци били својевремено разрешени, нашао да је удаљавање многих судија и тужилаца било урађено мимо законске процедуре. Није их интересовало ни што су неки од тих судија и тужилаца били кривично гоњени, осуђивани, али и разрешавани због гомилања предмета у фиокама. Забележен је случај да је један тужилац имао више од 250 предмета наслаганих у фиоци.

„То је огроман пропуст Високог савета судства и Државног већа тужилаца. Ова два тела нису извршила своје законске обавезе да утврде мерила и сматрам да је то неодговорност најгоре врсте. Имали су законску обавезу да донесу акте на основу којих треба да се оцењује успешност рада изабраних судија“, каже Данило Николић, државни секретар Министарства правде.

Истовремено стручњаци Мисије ОЕБС-а, коментаришући Стратегију реформе правосуђа, сугеришу Министарству правде увођење су-

ЈУРОСЛАВ ВЛАХОВИЋ

дије за надзор над казнама, као и увођење службе за подршку жртвама и сведоцима. У тексту ОЕБС-а се још предлаже да испит и диплома Правосудне академије буду једини начин за ступање у правосудну службу, као и реформисање састава, односно начина избора Високог савета судства и Државног већа тужилаца – тела која одлучују о избору судија и тужилаца.

УСТАВ И треће међународно тело у низу, после Европске комисије и ОЕБС-а, изнело је серију примедби на нову стратегију реформе правосуђа. Реч је о Венецијанској комисији, која је затражила од овог министарства да иницира промену Устава у делу који се односи на именовање судија и избор председника судова.

Венецијанској комисији спорно је то што Скупштина Србије учествује у именовању судија и избору председника судова. Истиче се и да су нацрти амандмана на Закон о судијама и Закон о уређењу судова у целини позитивни, али да су техничке при-

СЕМАФОР ПРАВОСУЂА

Економска комисија добила је ново оруђе за анализу и побољшање стања у правосуђу ЕУ – Европски семафор правосуђа. Он садржи податке о дужини трајања судских спорова, стопи решених и нерешених случајева, коришћењу алтернативних начина решавања спорова, обукама за судије и ресурсима којима располажу судови у ЕУ. Ти подаци су објективни и упоредиви и треба да допринесу унапређењу ефикасности судских система у Унији.

**Венецијанска
комисија
захтева
промену
Устава у
делу који се
односи на
именовање
судија и
председника
судова**

роде и „делују као да нису претерано значајни у односу на тешку ситуацију у којој се тренутно налази правосуђе у Србији“. Ипак, министар правде Никола Селаковић наводи да је Комисија дала позитивно мишљење на три нацрта о изменама и допунама закона о судијама, о уређењу судова и о јавном тужилаштву и да је реч о „неколико мањих техничких замерки“ које ће бити унете у предлоге закона.

„Комисија управо ради на новом радном тексту Стратегије правосуђа и тај текст ће поново бити на јав-

ној расправи, а усвајање очекујемо крајем маја“, каже Николић, правдајући то озбиљним настојањима да се дође до најпрактичнијих и најбољих решења, уважавајући ставове наших стручњака и јавности, као и међународна искуства и сугестије.

Да комуникација представника све три власти Србије са надлежним европским телима тече нормално, потврђује и Милан Пајевић, директор Канцеларије за европске интеграције.

На основу Акционог плана за испуњавање препорука Европске комисије предвиђено је да Влада до септембра утврди предлоге за више од 50 закона, као и да буде донето око 60 подзаконских аката и десетак стратегија у различитим областима. Правосуђе је само једна од њих, али можда и најважнија. Додуше, и свака претходна власт је имала свој план, негирајући оно што је радила претходна, обећавајући да ће она то много боље. Неће требати дуго времена да се види да ли ће и сада бити тако. ■